

NORVAR

47
1994

Prosjektrapport

Oslo kommune
Vann- og avløpsverket

Strategidokument for industrikontrollen

Norsk VA-verkforening

NORVAR-rapport

Norsk VA-verkforening

Postadresse: Vangsveien 143, 2300 Hamar
Besøksadresse: Vangsveien 143, Hamar
Telefon: 62 52 86 50

Rapportnummer:
47-1994

Dato: 2. november 1994

Antall sider (inkl. bilag)
55

Tilgjengelighet:
Åpen: x
Begrenset:

Rapportens tittel: OSLO KOMMUNE, VANN- OG AVLØPSVERKET
STRATEGIDOKUMENT FOR INDUSTRIKONTROLLEN

Forfatter(e): Anne Cathrine Johnsen, Touche Ross

Ekstrakt:

Strategidokumentet beskriver Oslo vann- og avløpsverk's (OVA's) industrikontroll i dag og omtaler grensedragningen mot statlige forurensningsmyndigheter. Det tar opp mulighetene for å endre industrikontrollen og skisserer strategier for en framtidig industrikontroll.

Dokumentet/rapporten er en av flere rapporter som inngår som grunnlag for videre arbeid med planlegging av industrikontroll i Oslo kommune.

Emneord, norske:

Industrikontroll
Innslippskontroll
Strategi

Emneord, engelske:

Andre utgaver:

ISBN 82-414-0061-6

Forord fra NORVAR

Denne rapporten er utarbeidet av konsulentfirmaet Touche Ross Management Consultants på oppdrag fra Oslo kommune, Vann- og avløpsverket (OVA).
Prosjektleder i OVA har vært Tallak Moland.

Det bemerkes spesielt at de juridiske sidene vedrørende kommunens industrikontroll ikke er endelig avklart. OVA viderefører arbeidet med de juridiske spørsmål i 1994/95, bl.a. gjennom deltakelse i en arbeidsgruppe i regi av SFT som nå reviderer TA-679 -
Veiledning for industri til kommunalt nett.

NORVAR synes det er viktig at det omfattende arbeid medlemmene nedlegger i prosjektvirksomhet mv. blir gjort tilgjengelig for flere. NORVAR vil takke OVA for at vi har fått anledning til å trykke denne rapporten som en NORVAR-rapport. Ved eventuelle spørsmål om industrikontroll i Oslo kommune - kontakt OVA ved Kjell C. Børresen eller Odd N. Navarsether, tlf. 22 66 20 20.

Hamar den 2. november 1994

Steinar K. Nybruket

FORORD

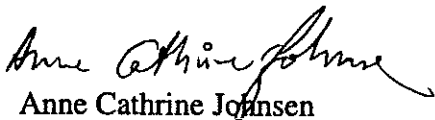
Touche Ross Management Consultants fikk i oppdrag av Oslo Vann- og Avløpsverk (OVA) å utarbeide et strategidokument for OVAs industrikontroll. Denne industrikontrollen omfatter hovedsaklig kontroll av industripåslipp til det kommunale avløpsnettet (innslippskontroll) og avgiftsberegninger/-kontroll for særlig forurenset industriavløp.

Strategidokumentet beskriver OVAs industrikontroll i dag og omtaler grensedragningen mot andre forurensningsmyndigheter som Statens forurensningstilsyn (SFT) og Fylkesmannens miljøvernavdeling i Oslo og Akershus. Det tar opp mulighetene for å endre industrikontrollen og skisserer strategier for en fremtidig industrikontroll.

Innslippskontrollen omhandles spesielt ved at det er skissert 2 alternative kontrollprogrammer for dette.

Vi har ikke vurdert de juridiske forholdene knyttet til OVAs industrikontroll, som bare er kort omtalt. Et arbeid er i gang parallelt med strategiarbeidet for å avklare OVAs myndighet.

Oslo, 21.09.93

Anne Cathrine Johnsen

SAMMENDRAG

Strategidokumentet beskriver Industrifunksjonens arbeidsoppgaver i dag. Disse er delt inn i to hovedområder, datainnhenting og forvaltning/saksbehandling/tiltak. Innenfor disse områdene foretar Industrifunksjonen avgiftskontroll, innslippskontroll, prosjektrettet kartlegging og akutt kartlegging.

Datainnhenting foretas ved mengdemålinger, stikkprøver, inspeksjoner og geografisk/stoff/bransjevis kartlegging av innslipp. Forvaltningsoppgavene omfatter primærdokumentasjon, rapportskriving, pålegg til enkeltbedrifter, andre typer reaksjoner overfor bedriftene, informasjonstiltak, bruk av media og veiledningstjenester.

Grunnlaget for OVAs industrikontroll er beskrevet bl.a. med utgangspunkt i forskrift om internkontroll som pålegger alle bedrifter å etablere et internkontrollsystem for helse, miljø og sikkerhet, SFTs utslippstillatelser og pålegg om egenkontrollprogrammer, samt juridiske forhold. Dokumentet beskriver også hvilken kompetanse det kan være en fordel at Industrifunksjonens medarbeidere har.

Det er skissert mulige strategier for OVAs industrikontroll, samt hvilken oppfølging disse vil kreve i OVA i form av f.eks. retningslinjer og oversikter. Det er angitt muligheten for å utvikle avgiftsmålingene da disse kan utføres av eksterne, uavhengige konsulenter. Dette vil frigjøre betydelige ressurser i Industrifunksjonen. Det er også angitt muligheten for å målrette innslippskontrollen mer enn i dag, f.eks. ved at hvilke bedrifter som kontrolleres, kontrollfrekvens og kontrolltype varierer. Det er også beskrevet hvordan en større grad av prosjektrettet kartlegging vil kunne gi OVA nyttig informasjon om hvilke bedrifter som kan skape problemer for ledningsnett, arbeidsmiljø, avløpsrenseanlegg og slamkvalitet.

INNHALDSFORTEGNELSE

1	INNLEDNING	6
1.1	RAMMER OG FREMGANGSMÅTE	6
1.2	OVA's HANDLINGSPLAN FOR INDUSTRIKONTROLL	7
2	OVA's INDUSTRIKONTROLL I DAG	8
2.1	DATAINNHEMTING	9
2.2	FORVALTINGSOPPGAVER/ SAKSBEHANDLING/TILTAK	12
3	GRUNNLAGET FOR OVA's INDUSTRIKONTROLL	16
3.1	FORSKRIFT OM INTERNKONTROLL	16
3.2	BEDRIFTENES EGENKONTROLL	17
3.3	JURIDISKE FORHOLD	18
3.4	KOMPETANSE	21
4	MULIGE STRATEGIER FOR OVA's INDUSTRIKONTROLL	23
4.1	STRATEGIER FOR AVGIFTSKONTROLL	24
4.2	STRATEGIER FOR INNSLIPPSKONTROLL	25
4.3	STRATEGIER FOR PROSJEKTRETTET KARTLEGGING	28
4.4	STRATEGIER FOR AKUTT KARTLEGGING	29
4.5	STRATEGIER FOR FORVALTNING, SAKSBEHANDLING OG TILTAK KNYTTET TIL INNSLIPPSKONTROLL OG PROSJEKTRETTET KARTLEGGING	30
5	EKSEMPLER PÅ KONTROLLPROGRAM FOR OVA's INNSLIPPSKONTROLL	33
5.1	KONTROLLPROGRAM 1	33
5.2	KONTROLLPROGRAM 2	35
6	REFERANSER	38

FIGURER

- Figur 1. Arbeidsområder knyttet til Industriefunksjonen
 Figur 2. Arbeidsoppgaver knyttet til Industriefunksjonens datainnhenting
 Figur 3. Arbeidsoppgaver knyttet til Industriefunksjonens forvaltning og
 saksbehandling
 Figur 4. Strategiområder for OVA's industrikontroll

VEDLEGG

1. Oversikt over deltakere på møter og seminarer som er avholdt
2. Definisjoner
3. Kort beskrivelse av OVAs industrikontroll
4. Beskrivelse av U.S. EPAs retningslinjer for kontroll av industri-
påslipp til kommunalt nett/renseanlegg
5. Kort beskrivelse av SFTs kontrollprogram, inkl. bedriftenes egenkontroll
6. Oversikt over bedrifter i Oslo kommune med egen utslippstillatelse fra
SFT

1. INNLEDNING

*Det er flere grunner til at OVA nå vurderer sin industrikontroll.
Forurensningsmyndighetenes håndtering av industriutslipp har endret seg
de siste årene, både ved skjerpede krav og skjerpet kontroll. Likeledes har
forskrift om internkontroll ført til endrede rammevilkår for industrien.
Skjerpede krav til innholdet av tungmetaller i slam fra avløpsrenseanlegg
krever også tettere oppfølging av industripåslipp.*

1.1 RAMMER OG FREMGANGSMÅTE

Touche Ross Management Consultants fikk i oppdrag av Oslo Vann- og Avløpsverk (OVA) å utarbeide et strategidokument som skisserer alternativer til hvordan OVA kan legge opp sin industrikontroll. Fordeler og ulemper ved de forskjellige tilnærmingene skulle fremgå. Arbeidet inngår i OVAs prosjekt "Handlingsplan for industrikontroll".

Vi skulle spesielt ta utgangspunkt i OVAs egne interesser, forholdet til Statens forurensningstilsyn (SFT) og til de bedriftene som faller innenfor OVAs industrikontroll. Det skulle også vurderes hvilke hensyn OVA burde ta i forbindelse med at forskrift om internkontroll ble innført for alle bedrifter f.o.m. 1992.

Strategidokumentet baserer seg på en gjennomgang av OVAs program for industrikontroll i 1992 og 1993, samtaler med sentrale personer i OVAs Industrifunksjon, samtaler med sentrale personer i SFT og hos Fylkesmannens miljøvernaveiding i Oslo og Akershus. I tillegg er det avholdt møter med 2 av de bedriftene som kontrolleres av OVA, Grorud Jernvarefabrikk A.S og Freia A.S.

Som et ledd i arbeidet med å få innspill til hvordan OVAs industrikontroll kan gjennomføres i fremtiden, er det avholdt 3 halvdagsseminarer i OVA med deltagere fra styringsgruppen og prosjektgruppen for prosjektet "Handlingsplan for industrikontroll". Første seminaret omhandlet bakgrunn for og kravene i forskrift om internkontroll, andre seminaret var en diskusjon rundt OVAs industrikontroll i dag og hvilke former denne kunne få i fremtiden, mens det tredje seminaret var en presentasjon av de alternativene som denne rapporten omhandler.

I vedlegg 1 er det gitt en liste over personer som har deltatt på seminarer og møter.

Strategidokumentet skulle bare i begrenset grad gå inn på de juridiske sidene ved OVAs industrikontroll.

1.2 OVAs HANDLINGSPLAN FOR INDUSTRIKONTROLL

OVA har i mange år foretatt kontroll av industripåslipp til det kommunale avløpsnett (innslippskontroll). Utgangspunktet for kontrollen har vært :

- Behovet for å forebygge uhell og personskader knyttet til arbeid på ledningsnett, i pumpestasjoner og i renseanlegg.
- Behovet for å redusere skader på det kommunale ledningsnett som skyldes utslipp fra industribedrifter til et minimum.
- Behovet for å forhindre at renseprosessene ved de kommunale renseanleggene (Bekkelaget renseanlegg og Vestfjorden avløpsselskap (VEAS)) forstyrres som følge av industripåslipp.
- Behovet for å sikre at slammet fra renseanleggene tilfredsstiller gjeldende krav til jordbruksanvendelse. Det er forventet at kravet til tungmetaller i slammet vil bli skjerpet innen 1.1.1996.
- Behovet for å redusere tilførsler av forurensning til vannforekomstene.
- Behovet for å forhindre akuttutslipp direkte til vassdragene.

OVA vurderer mulighetene for å endre form og rammer på denne industrikontrollen. En handlingsplan er skissert i rapporten "Handlingsplan for industrikontroll. Forprosjekt" \1\ . Det er også utarbeidet en prosjektplan \2\ som skisserer nødvendige aktiviteter i forbindelse med dette arbeidet. Prosjektplanen omfatter i hovedtrekk:

- En vurdering av mulighetene for å inngå avtaler (innslippstillatelser) vis a vis bedrifter, og
 - utforming av avtaletekst
 - organisering/rutiner for den industrikontroll som da bør foretas
 - kompetanseoppbygging av medarbeidere.
- En vurdering av det juridiske grunnlaget for OVAs industrikontroll.

Videre skal det utarbeides en strategi for hvordan en eventuelt ny form for industrikontroll skal gjennomføres. I den sammenheng vil vi understreke at en strategi i seg selv bare er ett første skritt i en prosess fram mot å oppnå en reduksjon av påslippene til avløpsnett. Og skal en lykkes med dette, må strategien være godt forankret hos ledelsen.

2 OVAs INDUSTRIKONTROLL I DAG

OVAs industrikontroll omfatter i hovedtrekk 2 typer oppgaver, datainnhenting og forvaltningsoppgaver/saksbehandling/tiltak. Innenfor disse områdene arbeides det hovedsaklig med rutinemessig innslippskontroll ved ca. 55 bedrifter og avgiftskontroll ved 7 bedrifter. Totalt har OVA i 1993 4 årsverk tilgjengelig for sin industrikontroll, hvorav innslippskontroll og avgiftskontroll utgjør henholdsvis 20 og 30 ukeverk i året.

Som eiere av avløpsnett i Oslo, fører OVA kontroll med de kildene som har påslipp til nettet. Industri er en viktig kilde. Kontrollaktiviteter som er knyttet til industri med påslipp til avløpsnett, ligger under Avdeling for avløp og miljø og utføres av Industrifunksjonen. Tilgrensende kontrolloppgaver, som f.eks. kontroll av slamavskillere og oljetanker ligger til andre funksjoner i OVA.

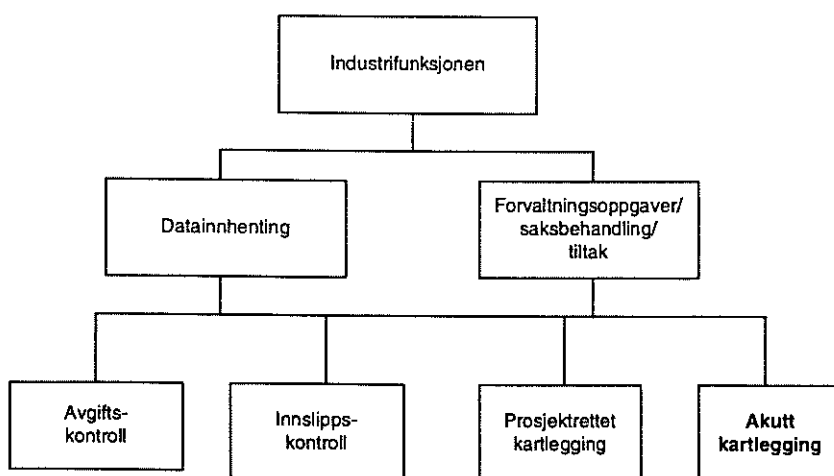
Arbeidsoppgavene knyttet til Industrifunksjonen kan deles inn i to hovedgrupper/ -arbeidsområder:

- *Datainnhenting*
- *Forvaltningsoppgaver/saksbehandling/tiltak*

Innenfor begge disse to områdene er arbeidet hovedsaklig knyttet til:

- *Avgiftskontroll*
- *Innslippskontroll*
- *Prosjektrettet arbeid i forbindelse med kartleggingsoppgaver*
- *Akutt kartlegging*

Dette er skjematisk fremstilt i figuren under.

Figur 1. Arbeidsområder knyttet til Industrifunksjonen.

Figur 2 og 3 skisserer arbeidsoppgavene knyttet til disse områdene.

Industrifunksjonen har hatt følgende bemanning i perioden 1991-1993:

1991	2 årsverk
1992	3 årsverk, inkl. 1 årsverk på prosjektrettet arbeid (INDSYS)
1993	4 årsverk, inkl. 1 årsverk på prosjektrettet arbeid (kadmium-prosjektet)

Arbeidsoppgavene for Industrifunksjonen har i hovedtrekk fordelt seg som følgende:

Arbeidsoppgaver	1992 ukeverk	Plan 1993 ukeverk
Adm. og møter	20	20
Vedlikehold (utstyr, registre, mannskap o.l.)	30 (inkl. INDSYS)	10
Avgiftskontroll	30	30
Innslippskontroll	20	20
Prosjektrettet kartlegging	20	60 (inkl. Cd-prosjektet)
Handlingsplan	-	20

2.1 DATAINNHENTING

Ser vi nærmere på hvilke oppgaver som ligger til den ene av de to hovedarbeidsområdene, datainnhenting, kan disse inndeles i:

- Mengdemålinger
- Inspeksjoner
- Stikkprøver
- Geografisk, bransjevis eller stoffvis kartlegging av påslipp

Arbeidsoppgavene knyttet til datainnhenting er skissert i figuren på neste side:

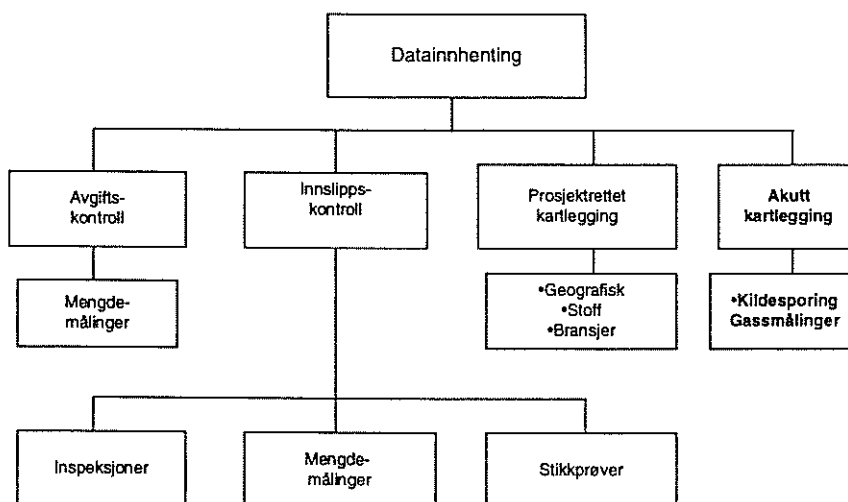

Fig. 2. Arbeidsoppgaver knyttet til Industrifunksjons datainnhenting

2.1.1 Avgiftskontroll

I forbindelse med de kommunale avgiftene på særlig forurenset industriavløp, må det foretas omfattende mengdemålinger. Bedriftene kan velge om de vil bruke OVA til dette eller uavhengige konsulenter/firma. OVA fakturerer bedriftene for de timene som medgår til å utføre målingene, basert på faste timepriser. Disse inntektene går til OVA og er ikke øremerket Industrifunksjonen. Denne får med andre ord ikke økte ressurser når dette arbeidet gjøres.

Industrifunksjonen gjennomfører i dag rutinemessig avgiftskontroll ved 7 bedrifter.

Datainnhenting omfatter mengdeproporsjonal prøvetaking 3 ganger i året ved 6 av de 7 bedriftene, og går da over 14 dager. Prøvene analyseres på fosfor, nitrogen, suspendert stoff og kjemisk oksygenforbruk (KOF) ved OVAs eget laboratorium.

Avgiftskontrollen er nærmere beskrevet i vedlegg 3.

2.1.2 Innslippskontroll

Industrifunksjonen gjennomfører rutinemessig innslippskontroll av vel 55 bedrifter i Oslo. Disse bedriftene utgjør hovedsaklig næringsmiddelindustri, metallbearbeidende (galvanoteknisk) industri og andre (kjemisk industri,

fotofremkalling, trykkerier, metallgjenvinning og forbrenningsanlegg). De fleste av disse har egen utslippstillatelse fra SFT.

Innslippskontrollen omfatter hovedsaklig prøvetaking. Prøvetakingen foretas i form av stikkprøver, tidsproporsjonale prøver eller mengdeproporsjonale prøver. Prøvetakingsfrekvensen er fra 4-6 ganger pr. år. I forbindelse med prøvetakingen avleses også vannmengdemålere slik at totale utslippsmengder kan beregnes. Prøvene analyseres ved OVAs eget laboratorium på de parametere som SFT har gitt utslippsgrenser for, samt på de parametere som er av interesse for OVA (vanligvis pH, sulfater og ammonium).

Ved galvanobedrifter foretar OVA i tillegg til prøvetaking enkle former for inspeksjon. Denne omfatter avlesning og kalibrering av pH-målere, visuell kontroll av renseanlegg og kontroll av om brukte bad og metallhydroksidslam er levert til godkjent innsamler/mottaker.

Innslippskontrollen er uanmeldt.

Innslippskontrollen er nærmere beskrevet i vedlegg 3.

2.1.3 Prosjektrettet kartlegging

Industrifunksjonens arbeid har i begrenset grad omfattet prosjektrettede, tidsavgrensede oppgaver. Som eksempler på problemstillinger som egner seg løst ved prosjektrettet arbeid, kan vi nevne :

- Kartlegging basert på geografisk beliggenhet
- Kartlegging basert på stoff/innslippskomponenter
- Kartlegging basert på bransjer/spesielle kilder

Innenfor disse områdene har Industrifunksjonen arbeidet med:

Kartlegging basert på geografisk beliggenhet

- Målinger av kloakkutslippet som går til VEAS. Det tas daglig prøver på Sørvangen. Disse prøvene tas fordi OVA ønsker å ha kontroll med Oslo kommunes "bidrag" til VEAS.
- Tidvis blir også kloakken på Fagerlia målt. Dette blir gjort fordi OVA ønsker å ha oversikt over hva som går til pumpestasjonen på Sørvangen og hva som går til Bekkelaget.
- I 1992 ble det i 2 måneder tatt daglige prøver av kloakkpåslippet fra Oppegård kommune. Dette ble gjort fordi OVA (og Oppegård kommune) hadde liten oversikt over kvaliteten på dette påslippet.

Kartlegging basert på stoff/innslippskomponenter

- Kadmiumprosjektet har til hensikt å kartlegge kildene til kadmumpåslipp.

Kartlegging basert på bransjer/spesielle kilder

OVA har fram til i dag i liten grad foretatt kartlegginger med utgangspunkt i bransjer/spesielle kilder. Av prosjekter i denne kategori som er gjennomført, kan vi nevne kartlegging av innlekkingen av sjøvann til pumpestasjonene.

2.1.4 Akutt kartlegging

Industrifunksjonen har hatt som en arbeidsoppgave å foreta kartlegginger knyttet til mistanke om akutt forurensning. De to vanligste oppgavene er:

- *Kildesporing*
- *Gassmålinger*

Kildesporing

I forbindelse med akutte utslipp til avløpsnett eller vannforekomstene, hender det i en del tilfeller at OVA ikke kjenner til kilden for utslippene. I den forbindelse foretar Industrifunksjonen kildesporing.

Gassmålinger

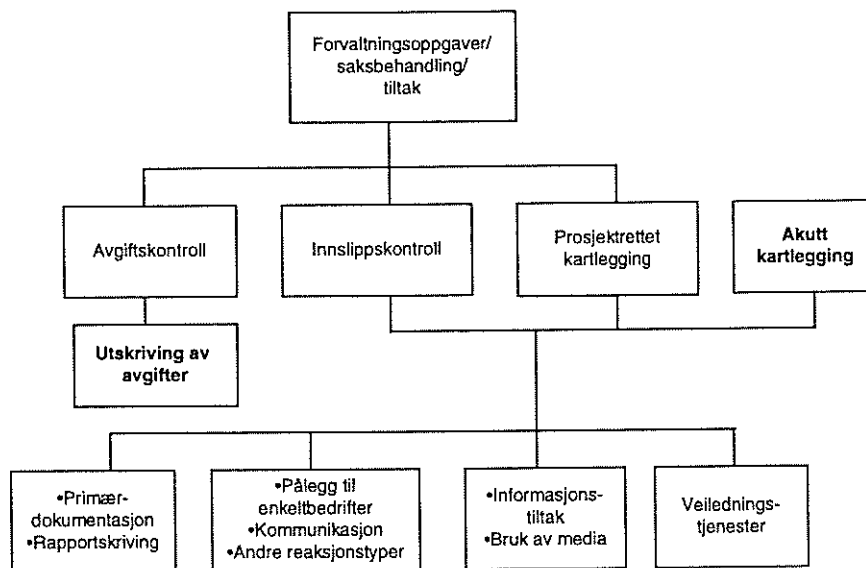
I forbindelse med arbeid på nettet eller i pumpestasjonene kan det oppstå mistanke om at atmosfæren ikke er tilfredsstillende for de som skal jobbe der. Industrifunksjonen får da i oppgave å måle gasskonsentrasjonene på de aktuelle stedene før arbeidet starter opp.

2.2 FORVALTNINGSOPPGAVER/SAKSBEHANDLING/TILTAK

De data som innhentes, skal bearbeides og brukes videre av OVA som kommunal myndighet. Dette kan vi betegne som forvaltningsoppgaver, saksbehandling og tiltak. Ser vi nærmere på hvilke oppgaver dette utgjør, kan vi inndele disse i:

- Primærdokumentasjon og rapportskriving
- Pålegg til enkeltbedrifter, kommunikasjon og andre reaksjonstyper
- Informasjonstiltak og bruk av media
- Veiledningstjenester

Disse arbeidsoppgavene er skissert i figuren på neste side:

Figur 3. Arbeidsoppgaver knyttet til Industrifunksjons forvaltning og saksbehandling.

2.2.1 Avgiftskontroll

Saksbehandlingen knyttet til avgiftskontrollen omfatter hovedsaklig fakturering av medgåtte timer til mengdemålinger og beregninger av avgiften for den enkelte bedrift. Avgiftene beregnes en gang i året. Analyseresultatene fra målingene oversendes bedriften og SFT.

2.2.2 Innslippskontroll og prosjektrettet kartlegging

Innslippskontroll og prosjektertede kartleggingsoppgaver fører i stor grad til samme type forvaltningsoppgaver/saksbehandling/tiltak:

A. Primærdokumentasjon og rapportskriving

De data som OVA innhenter skal bearbejdes og dokumenteres. OVA fører følgende primærdokumentasjon knyttet til innslippskontrollen:

Bedriftens navn, dato, klokkeslett, prøvetakingspunkt, stikkprøve/ tidsproporsjonal prøve/mengdeproporsjonal prøve, vannmengder og analyseresultater.

Det foreligger ikke ytterligere dokumentasjon eller rapporter på driftstilstanden under inspeksjonen/ prøvetakingen, så som kalibrering av pH-målere eller avfallskontroll.

Av type rapporter som OVA skriver, kan vi nevne årsrapporten som kom ut for første gang i 1993 (for 1992) \3\ . Denne gir en oversikt over OVAs

kontrollopplegg og de bedrifter som er blitt kontrollert, samt en tabellarisk oversikt over innslippstallene for hver enkelt bedrift. Rapporten omfatter også en beskrivelse av hver enkelt bedrift som er kontrollert. Her omtales en del av de målte innslippstallene nærmere. Det kommer imidlertid ikke klart fram hvilke bedrifter som overskrider SFTs eller OVAs krav og hvor alvorlige overskridelsene eventuelt er.

B. Pålegg til enkeltbedrifter, kommunikasjon og andre reaksjonstyper

Analyseresultatene fra innslippskontrollen sender OVA til bedriftene, med kopi til SFT. Ligger resultatene innenfor SFTs og OVAs krav, oversendes de med et kort standardbrev. Viser resultatene overskridelser av SFTs eller OVAs krav, går dette fram av oversendelsesbrevet.

I en del tilfeller vil OVA i disse oversendelsesbrevene foreslå tiltak som bedriften bør gjennomføre for å komme innenfor gitte krav. OVA går her tidvis inn i en konsulentrolle/veiledningsrolle. Ytterligere oppfølging eller pålegg er ikke lagt inn i OVAs rutiner.

Kommunikasjon med bedriftene er en viktig side ved OVAs arbeid. Ved en god og hensiktsmessig kommunikasjon, kan en oppnå mye uten å måtte bruke pålegg eller andre reaksjonstyper.

OVA benytter seg i dag i liten grad av andre typer reaksjoner overfor bedriftene enn de vi har nevnt over.

C. Informasjonstiltak og bruk av media

OVA bruker i dag i liten grad informasjon som direkte virkemiddel for å redusere innslippene til avløpsnett. Med informasjon mener vi i denne sammenheng informasjon rettet mot bestemte målgrupper som industribransjer, private husholdninger o.l.

OVA har også i liten grad prøvd å bruke media for å spre informasjon om sin industrikontroll. Med bruk av media mener vi i denne sammenheng bevisst å legge forholdene til rette for at media skal bruke informasjon fra OVA.

OVAs årsrapport for 1992 ble i hovedsak distribuert internt i OVA og førte så langt vi vet ikke til oppslag i media.

D. Veiledningstjenester

Både under datainnhenting og den videre saksbehandling, kan OVA bistå med veiledningstjenester overfor bedriftene, dvs. innta "konsulentrollen". Med veiledningstjenester mener vi å gi faglige råd og veiledning som ikke er bindende eller gitt som pålegg til bedriftene.

OVA har i dag ingen klar strategi for i hvor stor grad og hvordan de skal gi veiledningstjenester. Vi har imidlertid fått inntrykk av at OVAs medarbeidere både under bedriftsbesøk og den videre saksbehandlingen/oppfølgingen overfor bedriftene i en del tilfeller gir råd og veiledning som i stor grad grenser opp mot å være veiledningstjenester.

3 GRUNNLAGET FOR OVAs INDUSTRIKONTROLL

OVAs kontrolloppgaver, og ikke minst innslippskontrollen, bør ta hensyn til at de aller fleste bedrifter skal ha etablert et internkontrollsystem, samt at flere av bedriftene med utslippstillatelse fra SFT har et egenkontrollprogram med jevnlig rapportering til SFT. En strategi for industrikontrollen bør basere seg på et klart hjemmelgrunnlag og myndighet for OVA, og oppbyggingen av kompetanse hos medarbeiderne bør være målrettet i forhold til de oppgaver som skal løses.

3.1 FORSKRIFT OM INTERNKONTROLL

Forskrift om internkontroll er hjemlet i bl.a. forurensningsloven, produktkontrollloven og arbeidsmiljøloven og trådte i kraft 1.1.92. Forskriften pålegger de fleste virksomheter å etablere et internkontrollsystem som skal sikre at lover og krav innen helse, miljø og sikkerhet overholdes.

Bakgrunnen for at forskriften ble vedtatt var bl.a. at myndighetene så behov for en større grad av systematisk og forebyggende arbeid med helse, miljø og sikkerhet (HMS) på bedriftene. Myndighetene har også med denne forskriften dreid fra detaljkrav over til en større grad av rammekrav for den enkelte bedrift. Med dette får bedriftene større mulighet til å velge de løsninger de selv finner mest hensiktsmessige så lenge myndighetenes krav overholdes (f.eks. utslippsgrenser).

I hovedtrekk skal et internkontrollsystem inneholde følgende elementer:

- Målsettinger for helse, miljø og sikkerhet
- Organisasjonsbeskrivelse
- Oversikt over lover og forskrifter
- Prosedyrer
- Avvik og korrektive tiltak
- Dokumentasjon og vedlikehold (oppdatering) av systemet
- Internt tilsyn

Dette er elementer som også inngår i et kvalitetssikringssystem. Mange av de bedriftene som har eller er i ferd med å etablere systemer i henhold til ISO 9000-serien, har ofte innarbeidet sitt internkontrollsystem i et totalt system som dekker både produktkvalitet og HMS.

Et internkontrollsystem (og et kvalitetssikringssystem) vil sannsynligvis også kunne bidra til at de krav som OVA setter overholdes, til tross for at disse ikke direkte er omfattet av systemet. Ikke minst vil slike system føre til at bedriften

har utarbeidet dokumentasjon om sine utslippsforhold og forurensningssituasjon, som kan komme OVA til gode.

Det vil være nyttig for OVA å se nærmere på hvilke muligheter de har til å trekke veksler på de internkontrollsystemene som etterhvert enhver bedrift skal ha etablert. Det er imidlertid viktig å avklare hva de sentrale myndighetene som SFT og hva de kommunale myndighetene som OVA, skal gjøre. Ikke minst fordi en viktig intensjon ved forskriften er å sikre at de forskjellige myndighetene i størst mulig grad harmoniserer sitt arbeid og koordinerer sine kontrollfunksjoner.

3.2 BEDRIFTENES EGENKONTROLL

I tillegg til et internkontrollsystem er alle bedrifter med egen utslippstillatelse fra SFT og som er plassert i kontrollklasse 1, 2 eller 3, pålagt egenkontroll. Denne egenkontrollen omfatter i hovedtrekk jevnlig prøvetaking og årlig rapportering til SFT. I rapportene til SFT inngår analyseresultater av de parametrene som er regulert i utslippstillatelsen, totale årlige utslippsmengder og driftsregularitet/avvik/uhell. Omfanget av prøvetakingsprogrammet varierer med kontrollklasse og type utslipp \1\). I vedlegg 5 har vi gitt noen eksempler.

Mye av den egenkontrollen bedriftene utfører vil kunne være av interesse for OVA. OVA bør derfor ta stilling til hvordan en skal forholde seg til bedrifter som har et egenkontrollprogram.

Generelt må vi kunne anta at bedrifter med et egenkontrollprogram har bedre interne rutiner og oppfølging av sine utslippsforhold enn bedrifter uten et egenkontrollprogram. Likeledes følges bedrifter med et egenkontrollprogram fast opp av SFT. Hvor raskt de følges opp avhenger imidlertid av tid, ressurser og prioritering i SFT.

Egenkontrollprogrammet dekker vanligvis bare de parametrene som er regulert i utslippstillatelsen fra SFT, og vil derfor ikke alltid dekke alle de parametrene som er av interesse for OVA. Dette gjør at OVA vil kunne ha behov for å sette egne krav til egenkontroll eller foreta hyppigere innslippskontroller for å ha den nødvendige kontroll med disse sidene.

Flere bedrifter med egne renseanlegg har inngått avtaler med leverandør eller et konsulentfirma om jevnlig service på anleggene (vanligvis 1-4 ganger pr. år). I disse avtalene inngår ofte kalibrering av instrumenter, rengjøring av renseutstyr o.l. Disse avtalene vil kunne bidra til at renseanleggene virker etter hensikten og at utslippene holdes på et minimum. Bedrifter med slike avtaler vil antagelig trenge noe mindre oppfølging fra OVA.

3.3 JURIDISKE FORHOLD

Som kommunal myndighet trenger OVA hjemler i et lovverk og myndighet for å kunne få tilgang på relevant informasjon fra bedrifter. Likeledes må OVA ha hjemmel for å kunne sette krav og for å kunne håndheve disse. I dag er de juridiske sidene ved OVAs industrikontroll noe uklare, og et arbeid er i gang for å avklare forholdene.

Generelt vil OVA som eier av det kommunale avløpsnett, ha behov for å sette:

- Generelle krav
- Krav til enkeltbedrifter, som f.eks. innslippstillatelser

3.3.1 Generelle krav

Et stort antall av de virksomhetene som har påslipp til kommunalt nett, er små i Oslo. En jevnlig oppfølging av disse fra OVAs side, vil ikke være aktuelt. OVA har imidlertid tidvis behov for informasjon om disse virksomhetenes forurensningspotensiale og å kunne gripe inn ved spesielle situasjoner. For disse "småbrukerne" av avløpsnett, vil det være lite hensiktsmessig å stille krav til den enkelte. Derimot har OVA behov for å kunne stille generelle krav til grupper av industribedrifter. Det vil også kunne være behov for å stille generelle krav til større brukere, men her vil spesielle krav til den enkelte i tillegg være aktuelt.

OVA har i dag liten mulighet for å stille generelle krav til brukere av avløpsnett. De har fått delegert noe myndighet etter Forurensningsloven, denne er imidlertid begrenset. Vi kan nevne:

- I 1974 delegerte Miljøverndepartementet til Oslo kommune myndighet til å utøve tilsyn med og kontroll av industriutslipp til egen resipient i Oslo kommune \4\ . Bemyndigelsen er begrenset til å innhente opplysninger, samt til uhindret adgang til bedrifter innen kommunens grense.
- I 1991 delegerte Miljøverndepartementet til Oslo kommune myndighet til å ilegge forurensningsgebyr etter forurensningslovens § 73 ved overtredelse av bestemmelser eller vedtak fastsatt av kommunen \5\ . Adgangen til å fastsette gebyrer gjelder bare på de områdene der kommunen har vedtakskompetanse. For industribedrifter som er knyttet til kommunalt avløpsnett, har Oslo kommune ikke vedtaksrett.

Oslo kommune har behov for å sette krav til eierne av avløpsnett. Dette gjøres først og fremst med utgangspunkt i "*Sanitærreglementet for Oslo*" \6\ . Hensikten med reglementet er å ivareta kommunens samt den enkeltes interesser ved å stille slike krav til sanitæranlegg at en sikrer en teknisk, funksjons- og driftsmessig forsvarlig utførelse innen en rimelig økonomisk ramme. I dette

reglementet er det satt krav til den tekniske utførelsen av sanitærinstallasjonene som er tilknyttet det kommunale vann- og avløpsnett. I tillegg settes det generelle begrensninger for hvilke stoffer abonnenten kan slippe inn på avløpsnett. *Eieren* av eiendommen som skal tilknyttes nettet, må underskrive disse abonnementsbetingelsene for avløpsvann. Ligger det flere bedrifter på eiendommen, er det eieren som ev. må inngå avtale med de respektive bedrifter for å sikre at bestemmelsene i reglementet blir overholdt.

Sanitærreglementet (punkt 14) setter krav til umiddelbar *varsling* til OVA hvis farlige eller skadelige stoffer ved et uhell kommer i hovedledningen. Reglementet (punkt 14) gir også OVA muligheten til å stille spesielle krav til avløpsvannets beskaffenhet og om nødvendig, pålegge *eieren* å føre kontroll med avløpsvannets sammensetning. OVA har pr. i dag i liten grad benyttet seg av denne muligheten til å stille spesifikke krav til den enkelte eier.

Det kan være behov for å revidere Sanitærreglementet slik at det gir OVA et bredere grunnlag for å gi krav og foreta kontroll enn i dag. Som eksempler på endringer det kan være aktuelt å få inn, kan vi nevne muligheten for å pålegge eierne å kartlegge hvordan avløpsnett går på deres eiendom og plikten til å informere OVA om endringer i bruk av eiendommene som kan ha innvirkning på forurensnings-/ påslippssituasjonen.

I tillegg til Sanitærreglementet, har OVA i samarbeid med SFT utarbeidet en liste over *maksimalt tillatte konsentrasjoner* av de vanligste forurensningsparametrene i industriavløp \7\ . Når det ikke foreligger spesifikke krav, gjelder denne listen. Grensene er gitt som maksimale øyeblikksverdier. Det er noe uklart hvilken status listen har. Bl.a. er det uklart om den gjelder for grunneierne eller for enkeltbedriftene og om den gjelder som krav eller som veiledende verdier.

3.3.2 Krav til enkeltbedrifter

Som nevnt tidligere, har OVA i dag en begrenset myndighet etter Forurensningsloven, det mest omfattende lovverket for å regulere industriforurensning. Dette gir OVA få muligheter til å stille krav til enkeltbedrifter. Lite tyder på at dette vil endre seg i nærmeste framtid. Det er derfor nødvendig for OVA å bygge opp egen myndighet/ få egne bestemmelser for å kunne sette krav til enkeltbedriftene.

Det mest hensiktsmessige i denne sammenheng synes å være inngåelse av egne, privatrettslige avtaler (*innslippsavtaler/-tillatelser*) med enkeltbedriftene, slik det bl.a. er forelått av SFT i veiledningen "Tilførsel av industriavløp til kommunalt nett" \9\ og av amerikanske miljøvernmyndigheter (se punkt 3.3.5).

Den eneste avtalen Oslo kommune i dag har med enkeltbedrifter angående forurensning, er knyttet til avgifter. Oslo kommune vedtok i 1990

"Tilleggsavgifter for særlig forurensset industriavløp. Godkjenning av analyse- og måletiltak" \8\. I denne forbindelse er det utarbeidet normalkontrakter for bedrifter med betydelige utslipp av organisk stoff, fosfor og suspendert stoff. I dag har 7 bedrifter i Oslo slik kontrakt med kommunen.

3.3.3 SFTs myndighet

SFT og Fylkesmannens miljøvernavdeling er de forurensningsmyndighetene som arbeider nærmest opp mot de områdene som også OVA følger opp. Det er viktig å avklare og avgrense de forskjellige myndighetenes arbeidsoppgaver, men også å koordinere og samkjøre arbeidet når dette er rasjonelt.

SFT har som sentral forurensningsmyndighet, hovedansvaret for å gi utslippstillatelser til industri og for å kontrollere at lover, forskrifter og krav overholdes. SFT gir utslippstillatelser med spesifiserte utslippskrav og utslippsgrenser til bedrifter som anses å ha et forurensningspotensiale. Kravene til utslippskomponenter med tilhørende utslippsgrenser, settes vanligvis på bakgrunn av hva SFT anser som miljøfarlig og hva som anses som resipientens tåleevne. I tillegg er det gitt en del generelle forskrifter som gjelder for bransjer eller for et stort antall bedrifter. Disse setter generelle krav til f.eks. håndtering av spesialavfall, etablering av internkontrollsystem, og utslipp av oljeholdig avløpsvann og bruk og merking av vaske- og avfettingsmidler.

SFT har hjemmel til å pålegge bedriftene utslippsreducerende tiltak og håndhever gitte krav gjennom et omfattende kontrollprogram som er beskrevet nærmere i vedlegg 5. En liste over alle bedriftene i Oslo med egen utslippstillatelse fra SFT er gitt i vedlegg 6.

3.3.4 Fylkesmannens myndighet

Fylkesmannen ved Miljøvernavdelingene er delegert myndighet til å forvalte en del av de områdene som ligger under SFT. F.o.m. 01.06.93 er mindre næringsmiddelindustri delegert til Fylkesmannen. Det er også forventet at mindre galvanoteknisk industri vil bli delegert i fremtiden. Fylkesmannen er også delegert myndighet til å forvalte en del forskrifter, som f.eks. forskrift om håndtering av fotokjemikalier og deler av Spesialavfallsforskriften.

Denne delegeringen medfører at det er Miljøvernavdelingen som vil gi utslippstillatelser, kontrollere og følge opp disse bedriftene.

Fylkesmannen gir utslippstillatelser til de kommunale renseanleggene og kontrollerer disse.

3.3.5 Amerikanske krav

I det amerikanske EPA (Environmental Protection Agency)s manual og retningslinjer for kommunenes kontroll med industripåslipp til kommunalt nett \10\, kommer det klart fram at kommunen må ha tilstrekkelig myndighet til å sette krav og til å kunne håndheve disse. Til tross for at manualen er beregnet på amerikanske forhold og amerikansk lovgivning, gir den mange nyttige generelle innspill til det arbeidet OVA er i gang med. I vedlegg 4 har vi derfor kort oppsummert en del av de retningslinjene som manualen gir.

EPAs manual anbefaler at det inngås avtaler mellom den enkelte bedrift og kommunen. Skisser for slike avtaler er gitt.

3.4 KOMPETANSE

Når OVA skal legge opp en strategi for sin industrikontroll og velge såvel hvilke oppgaver som skal gjøres som hvordan de skal gjøres, er det nødvendig å ta stilling til kompetanse. En bevisst holdning til hvilken kompetanse OVA har i dag, hvilken kompetanse en trenger i fremtiden og ikke minst hvordan kompetanse skal vedlikeholdes og videreutvikles hos den enkelte medarbeider, er viktig for på en effektiv måte å kunne nå de mål OVA setter seg.

De forskjellige arbeidsoppgavene vi tidligere har nevnt, krever forskjellig kompetanse:

A. Primærdokumentasjon og rapportskriving

Når medarbeiderne skal dokumentere de data som er hentet inn og skrive rapport, krever dette at en vet hva dataene og rapporten skal brukes til og hvilke juridiske sider som skal dokumentere, f.eks. hvilke krav som gjelder for den/de bedrifter som er kontrollert.

B. Pålegg til enkeltbedrifter, kommunikasjon og andre typer reaksjoner

Pålegg og reaksjoner overfor bedrifter er forvaltningsoppgaver og tiltak som krever kunnskaper om de juridiske sidene ved OVAs industrikontroll. Her står kunnskaper om hvilken myndighet og muligheter som foreligger, sentralt.

C. Informasjonstiltak og bruk av media

Informasjon som virkemiddel for å redusere påslippene til nettet, må være både målrettet og korrekt. Det kreves kunnskaper om kommunikasjon og informasjonsteknikker for å kunne nå målgruppene på samme måte som det kreves fag- og bransjekunnskap. Informasjonsrollen krever imidlertid ikke i den grad fag- og bransjekunnskap som konsulentrollen, da OVA om nødvendig kan trekke på eksterne fagfolk i utarbeidelse av informasjonsmateriell.

Å skulle bruke media slik at det tjener OVAs hensikter, krever kunnskaper om hvordan media arbeider og hvordan stoff skal tilrettelegges for å fange medias oppmerksomhet.

D. Veiledningstjenester

Å skulle utføre veiledningstjenester krever en stor grad av fag- og bransjekunnskap. Manglende kunnskaper kan føre til feilinformasjon, men ikke minst til at OVA mister respekt og troverdighet både hos industrien og hos andre samarbeidspartnere som f.eks. SFT og Fylkesmannen.

E. Mengdemålinger

Mengdemålinger som utføres i forbindelse med avgiftskontroll og innslippskontroll, krever gode kunnskaper om vannmengdemålinger og prøvetakingsteknikker. En viss prosesskunnskap er også nødvendig for å kunne anslå om målingene er representative.

F. Inspeksjoner

Innslippskontroll i form av inspeksjoner krever i mindre grad spisskompetanse enn f.eks. mengdemålinger og konsulenttjenester. Det er imidlertid nødvendig med bred, generell kunnskap bl.a. om forurensningsforhold, driftsforhold, vedlikeholdsforhold, renseteknikker, avfallshåndtering, lovverk og internkontrollsystemer.

G. Stikkprøver

Å skulle ta stikkprøver krever en begrenset grad av fagkunnskap. En trenger imidlertid noe kunnskaper om prosess, driftsforhold og renseteknikker for å kunne tolke resultatene av stikkprøvene på best mulig måte. Stikkprøver skal vanligvis brukes som en indikasjon på om bedriften overholder gitte krav eller på om en nærmere oppfølging fra OVA er nødvendig.

H. Prosjektrettet kartlegging

Kravene til kompetanse i forbindelse med prosjektrettet arbeid er avhengig av hvilke områder en arbeider innenfor og hva som skal kartlegges. En hvis generell kunnskap om prosjektarbeid som sådan, vil være en fordel.

I. Akutt kartlegging

Kildesporing krever kjennskap til målemetoder og annet "verktøy" for å identifisere hvilken kilde en forurensing/et akuttutslipp kommer fra.

Gassmålinger krever målekompetanse på luftsiden.

4 MULIGE STRATEGIER FOR OVAs INDUSTRIKONTROLL

Det kan være hensiktsmessig for OVA å sette mål for sin industrikontroll. En strategi kan så angi hvordan disse målene kan nås. Denne strategien kan deles inn i strategier for avgiftskontroll, innslippskontroll, prosjektrettet kartlegging og akutt kartlegging. Hvis målingene knyttet til avgiftskontrollen overføres til eksterne konsulenter, kan arbeidet med prosjektrettet kartlegging øker. Innslippskontrollen kan med fordel målrettes i større grad enn i dag.

I dette kapitlet tar vi opp hvilke muligheter til endringer av OVAs industrikontroll som foreligger. Vi har konsentrert oss om de forhold vi anser som mest sentrale for å få en målrettet og effektiv kontroll. Med utgangspunkt i disse eventuelle endringene, har vi så skissert mulige strategier for industrikontrollen.

Strategiene er imidlertid basert på følgende *forutsetninger* og *forbehold*:

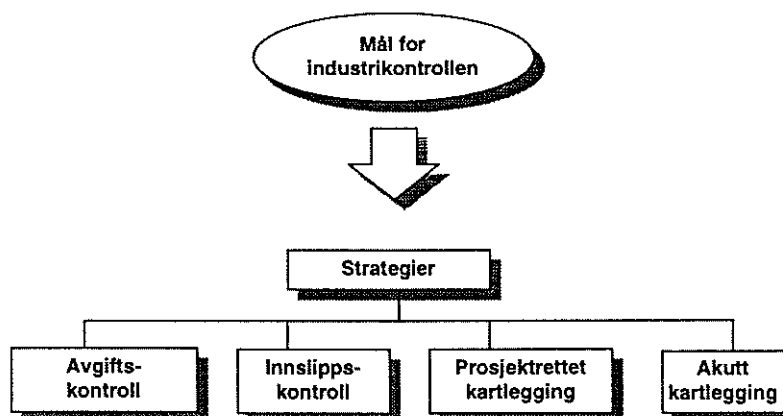
1. Det utarbeides mål for industrikontrollen. Målene bør være så konkrete og målbare som mulig og kan ta utgangspunkt i punktene satt opp under 1.2. Strategien for industrikontrollen baserer seg på disse målene.
2. OVA vil i sin industrikontroll bruke eiendomsretten til avløpssystemet og produksjonen av slam som juridisk grunnlag for sin industrikontroll, og ikke Forurensningsloven. De juridiske forholdene avklares.
3. Bedriftenes egenkontroll og SFTs/Fylkesmannens industrikontroll er lagt opp slik at de tilfredsstiller OVAs behov. OVA kan da trekke veksler på disse kontrollformene og målrette sin kontroll deretter. Det etableres et samarbeid med SFT og Fylkesmannens miljøvernavdeling som sikrer god utveksling av informasjon og koordinering av kontrollarbeidet.
4. VEAS har ikke innvendinger mot de kontrollstrategier OVA velger. Som mottaker av avløpsvannet og produsent av slam, er det viktig at VEASs behov ivaretas.

Med utgangspunkt i beskrivelsen av Industrifunksjonens arbeid i dag, kan det være hensiktsmessig å dele strategien for OVAs industrikontroll inn i strategier for hovedarbeidsområdene, dvs. strategier for:

- Avgiftskontroll
- Innslippskontroll
- Prosjektrettet kartlegging

- Akutt kartlegging

Skjematisk kan dette fremstilles som følgende:

Figur 4. Strategier for OVAs industrikontroll.

Vi vil omtale disse strategiområdene nærmere ved kort å oppsummere dagens situasjon, som er beskrevet i kapittel 2, beskrive muligheter for endringer med strategivalg som kan tas, og til slutt hvilken oppfølging de forskjellige valgene krever i OVA for at strategiene skal kunne iverksettes.

4.1 STRATEGIER FOR AVGIFTSKONTROLL

4.1.1 Dagens situasjon

Som nevnt under punkt 2.1.1 utgjør avgiftskontrollen en vesentlig del av Industrifunksjonens arbeid, totalt 30 ukeverk. Den er med andre ord meget tidkrevende. Bedriftene må betale for de målingene som OVA utfører, men disse inntektene går til OVA generelt og fører ikke til økte ressurser ved Industrifunksjonen.

4.1.2 Mulige endringer

Avgiftsmålinger er av en slik karakter at OVA kan vurdere å slutte med dette. Bedriftene kan engasjere eksterne, uavhengige konsulenter til dette arbeidet.

Fordelene vil være at betydelige ressurser frigjøres i OVA, samt at ev. habilitetsproblemer knyttet til at OVA både setter krav og kontrollerer (mot betaling) kravene, minimaliseres. Ulempene vil kunne være at de kunnskapene OVA får om den enkelte bedrift, gjennom den nære kontakten som mengdemålingene gir, kan falle bort. Erfaringer og kunnskaper om vannmengdemålinger vil også kunne bli noe redusert.

I tillegg til selve mengdemålingene kan OVA vurdere å flytte saksbehandlingen dvs. beregningene av størrelsen på påslippene og avgiftene, til en annen avdeling i etaten. Avdeling for service og forvaltning vil kunne være en aktuell avdeling siden den i dag står for selve innkrevingen av avgiftene. Dette vil ytterligere frigjøre ressurser i Industrifunksjonen. Ulempene ved å flytte saksbehandlingen fra Industrifunksjonen vil være at medarbeiderne kan miste noe av den nærheten til målingene og informasjonen om driftsforholdene ved de aktuelle bedriftene, som avgiftsberegningene i dag gir.

4.1.3 Krav til oppfølging

Settes mengdemålinger knyttet til avgiftskontrollen ut til eksterne konsulenter, vil det være aktuelt for OVA å utarbeide:

- Rammer og retningslinjer for hvordan målingene skal gjennomføres
- Retningslinjer for hvordan dataene/resultatene skal presenteres for OVA
- Retningslinjer for hvordan avgiftene skal beregnes
- Retningslinjer for krav/kriterier til kompetanse og habilitet hos konsulenter som skal utføre målingene.

Flyttes saksbehandlingen knyttet til beregninger av avgiftene til en annen avdeling i OVA, vil det være aktuelt å:

- Etablere rutiner for å beregne avgiftene
- Etablere nødvendig kompetanse for dette arbeidet i avdelingen
- Etablere rutiner for å kvalitetssikre beregningene

4.2 STRATEGIER FOR INNSLIPPSKONTROLL

4.2.1 Dagens situasjon

Som nevnt under punkt 2.1.2 og 2.2.2 utgjør innslippskontrollen i dag en vesentlig del av Industrifunksjonens arbeid. Innslippskontrollen er rettet mot rutinemessig kontroll av vel 50 bedrifter, hvorav de fleste har egen utslipps-tillatelse fra SFT og ca. 25 kontrolleres rutinemessig av SFT. Innslippskontrollen omfatter i all hovedsak prøvetaking av påslippene av prosessavløpsvann.

4.2.2 Mulige endringer

Innslippskontrollen vil i en del år framover være en viktig del av OVAs industrikontroll. Men den er ressurskrevende. Det er derfor viktig at den "treffer riktig" og at innsatsen settes inn mot "problembedriftene".

Ressursene til innslippskontrollen kan enten holdes på dagens nivå, reduseres eller økes. Tilgjengelige ressurser på dette området avhenger av hvordan en prioriterer de andre hovedområdene (avgiftskontroll, prosjektrettet kartlegging og akutt kartlegging). Mye tyder på at innslippskontrollen ikke bør reduseres, men at den bør legges om og ikke minst bli mer målrettet.

Sentralt i valg av strategier står hvordan OVA kan benytte seg av bedriftenes internkontrollsystem og eventuelle egenkontrollprogram pålagt av SFT, samt hvordan bedriftene følges opp av andre myndigheter. OVAs kontroll vil også kunne bli mer effektiv hvis en baserer seg på at bedriftene må oversende eller fremvise en del dokumentasjon til OVA om forhold knyttet til påslippene til nettet.

Utgangspunktet for OVAs program for innslippskontroll kan være følgende variable:

- Hvilke bedrifter skal kontrolleres
- Hvor ofte skal de kontrolleres (kontrollfrekvens)
- Hvordan skal de kontrolleres (kontrollform)

A. Hvilke bedrifter skal kontrolleres

Når en velger ut hvilke bedrifter som skal kontrolleres, kan en ta utgangspunkt i følgende:

- Hvor store er utslippene fra bedriften?
- Hvor miljøfarlige (inkl. kan føre til problemer på avløpsrenseanleggene) er utslippene?
- Hvordan kontrolleres og følges bedriften opp av andre forurensningsmyndigheter?

B. Kontrollfrekvens

Kontrollfrekvensen vil som oftest basere seg på de samme forhold som ved valg av hvilke bedrifter som skal kontrolleres, i tillegg kan en ta med:

- Bedriftens utslippshistorikk og holdninger
- Bedriftens egenkontroll og interne rutiner

C. Kontrollform

Når en skal velge hvordan en skal kontrollere (kontrollform/-type), må en ta stilling til hvor mye tid som medgår til de forskjellige kontrollformene kontra den effekt de har m.h.p å nå OVAs mål, dvs. forebygge problemer og ureglementerte utslipp. Dette må igjen veies opp mot kontrollfrekvens.

Med dette som utgangspunkt, kan alternative strategier for *datainnhenting* ved innslippskontroll basere seg på følgende to hovedretninger:

- Fast kontrollform og kontrollfrekvens ved en fast gruppe bedrifter
- Kontrollform, kontrollfrekvens og hvilke bedrifter som kontrolleres er ikke fast.

Det vil kunne være hensiktsmessig for OVA å velge ut en av disse hovedretningene, for så å utarbeide et mer konkret kontrollprogram. Det konkrete programmet kan selvfølgelig inneholder elementer fra begge retningene.

I kapittel 5 har vi gitt to eksempler på hvordan slike kontrollprogram kan bygges opp.

4.2.3 Krav til oppfølging

Skal OVA målrette sin innslippskontroll i større grad enn i dag, vil dette kunne krever at følgende er på plass:

- En kontrollhåndbok som angir rutiner og retningslinjer (prosedyrer) for hvordan OVA skal velge ut bedriftene som skal kontrolleres, hvordan de skal gjennomføre kontrollene og hvordan de skal følge opp resultatene.
- Et konkret kontrollprogram som angir OVAs kontrollsystem/-rutiner. Dette kan ev. inngå i kontrollhåndboken. En separat, kortfattet beskrivelse vil imidlertid også kunne være svært hensiktsmessig å ha.
- Revisjon av Sanitærreglementet slik at OVA har det nødvendige hjemmelgrunnlaget for sin kontroll.
- Avtaledokument/innslippstillatelse for enkeltbedrifter som gir OVA det nødvendige hjemmelgrunnlag/den nødvendige myndighet for å føre kontroll.
- Oppbygging av kompetanse hos medarbeiderne i de aktuelle kontrollformene (kurs o.l.).
- Oversikt over hvilke bedrifter som har påslipp til nettet, hva de slipper inn, hvor mye de slipper inn, om de har egen utslippstillatelse fra SFT mm.
- Tilgang til NORSAS sin database over spesialavfallshåndtering (NORBAS).
- Koordinering av kontrollplaner med SFT og Fylkesmannens miljøvernavdeling.
- Oversikt over bedriftenes "påslippshistorikk"/resultatene fra tidligere kontroller utført av OVA (og ev. SFT/Fylkesmannen).

- Årsplan med oversikter over hvilke bedrifter som skal kontrolleres hvordan.
- Plan for kontrollkampanjer.

4.3 STRATEGIER FOR PROSJEKTRETTET KARTLEGGING

4.3.1 Dagens situasjon

Som nevnt under punkt 2.1.3 arbeider Industrifunksjonen i dag i begrenset grad med prosjekttrettede oppgaver.

4.3.2 Mulige endringer

For å oppnå en effektiv og målrettet industrikontroll, vil det kunne være hensiktsmessig for OVA å følge opp de bedriftene som med størst sannsynlighet skaper problemer på avløpsnettet, på avløpsrenseanleggene og med arbeidsmiljøet for OVAs medarbeidere. Hvilke bedrifter dette er, kan med fordel kartlegges gjennom prosjekttrettet arbeid.

Det synes å være behov for en større grad av prosjekttrettet kartlegging enn det OVA har i dag, da OVA har en begrenset oversikt over hvilke bedrifter de bør følge opp. Resultatene/ informasjonen fra kartleggingene kan bl.a. brukes til å prioritere hvilke virkemidler OVA skal ta i bruk for å nå sine oppsatte mål. Aktuelle virkemidler kan være økt innslippskontroll mot visse bransjer eller typer virksomhet, økt bruk av informasjon osv.

Kartleggingsoppgavene kan være målrettede mot problemområder OVA har identifisert og de bør være tidsavgrensede. Generelt vil det være aktuelt å foreta kartlegginger med utgangspunkt i :

- Geografiske områder
- Stoff/innslippskomponenter
- Bransjer/spesielle kilder

Kartleggingsoppgavene kan effektiviseres ved at de koordineres med Miljøvern avdelingen og SFT, bl.a. for å avklare hvilke data disse myndighetene sitter inne med og hvilke interesser de har. I kartleggingsarbeidet kan OVA med fordel også trekke veksler på nyttig informasjon om spesialavfall som ligger i NORSAS sin database NORBAS.

Vi vil nevne at det også kan være aktuelt å ta stilling til hvordan OVA skal forholde seg til bedrifter i Nittedal og Oppegård kommune. Noe kartlegging av påslippene herfra ble gjennomført i 1992.

Resultatene fra kartleggingene ett år, kan brukes til å målrette industrikontrollen og ikke minst innslippskontrollen, de neste 2-3 årene. En kan f.eks. iverksette *kontrollkampanjer* som en del av innslippskontrollen. Disse kan også gi ringvirkninger til andre områder innen industrikontrollen, som informasjonstiltak og bruk av media. På denne måten kan industrikontrollen bli mer dynamisk enn i dag.

4.3.3 Krav til oppfølging

Skal OVA begynne med en større grad av prosjekttrettede kartleggingsoppgaver, kan dette kreve:

- Planer for geografisk kartlegging.
- Planer for bransjevis/spesielle kilder kartlegging.
- Planer for kartlegging basert på stoff/innslippskomponenter.
En evaluering av kadmiumprosjektet vil kunne gi nyttige innspill til videre arbeid.
- Koordinering og samarbeid med SFT og Fylkesmannens miljøvernavdeling.
- Koordinering og samarbeid med Nittedal og Oppegård kommune.

4.4 STRATEGIER FOR AKUTT KARTLEGGING

4.4.1 Dagens situasjon

Som nevnt under punkt 2.1.4 omfatter dette kartlegginger i forbindelse med mistanke om uregelmessigheter. Omfanget av dette arbeidet er begrenset.

4.4.2 Mulige endringer

Akutte utslipp til avløpsnett og vannforekomstene vil det alltid være mer eller mindre av. Det er sannsynlig at jo bedre kontroll og oversikt OVA har med bedriftene, jo færre ureglementerte utslipp vil skje. Og skjer det uhell, vil disse rapporteres til OVA og kilden etter kort tid avklares.

En tilfredsstillende beredskap må imidlertid alltid være til stede og dette vil kreve visse grunnressurser.

Opplegget og ressursbruken i forbindelse med akutt kartlegging kan avklares i samarbeid med Vassdragsfunksjonen som har selve oppfølgingen av akuttutslippene.

4.4.3 Krav til oppfølging

En hensiktsmessig akutt kartlegging vil kunne kreve:

- Planer og rammer for en beredskap.
- Varslingsrutiner for når det skal rykkes ut.
- Rapporteringsrutiner fra kartleggingen.
- Samarbeids- og rapporteringsrutiner mellom bedriftene, Industrifunksjonen og Vassdragsfunksjonen.

4.5 STRATEGIER FOR FORVALTNING, SAKSBEHANDLING OG TILTAK KNYTTET TIL INNSLIPPSKONTROLL OG PROSJEKTRETTET KARTLEGGING

4.5.1 Dagens situasjon

Forvaltningsoppgaver, saksbehandling og eventuelle tiltak overfor industrien utgjør relativt sett en begrenset del av Industrifunksjonens arbeid. Datainnhenting utgjør hovedtyngden.

4.5.2 Mulige endringer

Mulige strategier kan ta utgangspunkt i de arbeidsoppgavene vi skisserte under punkt 2.2, og gjelder både for innslippskontroll, prosjektrettet kartlegging og akutt kartlegging:

- Primærdokumentasjon og rapportskriving
- Pålegg til enkeltbedrifter, kommunikasjon og andre typer reaksjoner
- Informasjonstiltak og bruk av media
- Veiledningstjenester

A. Primærdokumentasjon og rapportskriving

Dokumentasjon av de data som hentes inn og den saksbehandling som deretter følger, bør sikres tilstrekkelig. OVA kan sannsynligvis øke innsatsen m.h.p. dokumentasjon bl.a. ved at det skrives enkle, standardiserte rapporter fra hver innslippskontroll. Disse kan brukes som underlag for eventuelle pålegg eller andre typer reaksjoner overfor bedriftene. Det er imidlertid viktig å passe på at dokumentasjon og rapportskrivingen ikke tar overhånd og blir unødvendig detaljert og tidkrevende.

Rapportskriving/ dokumentasjon kan ha en viktig kvalitetssikringsfunksjon av OVAs arbeid.

B. Pålegg til enkeltbedrifter, kommunikasjon og andre typer reaksjoner

Erfaringer bl.a. fra SFT viser at det er behov for å gi pålegg til bedriftene, da den "myke" informasjons- og motivasjonslinjen alene ikke holder. I tillegg til direkte oppfølging av resultatene fra innslippskontrollen i form av pålegg, kan andre typer reaksjoner også være hensiktsmessige for å motivere bedriftene til å overholde gitte krav. OVA kan ta i bruk varierende typer oppfølging av bedriftene for å få den maksimale effekt av innslippskontrollen. Andre typer reaksjoner som kan være aktuelt overfor bedriftene, er hyppigere kontroll og "miljøavgifter/-gebyrer".

Kommunikasjon med bedriftene kan inngå som en viktig del av OVAs oppfølging av bedriftene. Gjennom god kommunikasjon, kan bedriftene motiveres til frivillig å treffe tiltak. Det vil også være lite hensiktsmessig for OVA å måtte ty til pålegg når sakene kan løses på en "mykere måte". OVA kan ha nytte av å vurdere eksplisitt hvordan en hensiktsmessig kommunikasjon med bedriftene bør være.

C. Informasjonstiltak og bruk av media

Informasjon til bedriftene vil kunne være et nyttig supplement til innslippskontroll og pålegg, og på en "mykere måte" motivere bedriftene til å overholde gitte krav. Tilsvarende vil informasjon til husstander både kunne brukes som direkte virkemiddel for f.eks. å redusere påslippene av husholdningskemikaler, og som generell profilering av OVA overfor Oslo kommunens innbyggere.

Informasjon vil ofte kunne erstatte den vanskelige konsulentrollen som kommunale myndigheter bør være forsiktig med.

Det vil være hensiktsmessig å starte opp med 1-2 enkle saker for å se hvordan disse virker. Informasjon vil sannsynligvis være mest aktuelt overfor bransjer/grupper OVA har liten jevnlig kontakt/oppfølging av eller bransjer/grupper bestående av små, men mange enkeltpåslippskilder.

Bruk av media kan være et aktuelt virkemiddel for å profilere OVA overfor kommunens innbyggere og industribedriftene. Det er imidlertid mange skjær i sjøen når en skal forholde seg til media. Ønsker OVA å profilere seg i media, krever dette god planlegging og gode forberedelser. Et nært samarbeid mellom Industrifunksjonen og OVAs Informasjonsseksjonen vil være naturlig i mediasaker.

En aktiv bruk av media krever også en større grad av dokumentasjon på OVAs resultater enn det som foreligger i dag. Skal informasjon til media være interessant og troverdig over tid, må den "kvalitetssikres" og bl.a. sikre lik behandling av bedriftene.

Industrikontrollens *årsrapport* vil kunne være egnet til bruk overfor media hvis den blir noe omarbeidet og innrettet mot dette.

D. Veiledningstjenester

Myndigheter bør ha en klar strategi og ramme for hvordan eventuelle veiledningstjenester skal utføres. Det kan oppstå problemer når myndighetene i etterhånd skal håndheve eller kontrollere de råd de har gitt. Likeledes kan det oppstå usikkerhet rundt hvilket ansvar myndigheten har for de råd som er gitt, særlig hvis rådene ikke var særlig hensiktsmessige eller i etterkant vist seg å være svært kostnadskrevende for bedriften.

Industrifunksjonen kan vurdere om det i enkelte tilfeller kan være mest hensiktsmessig å gå inn i veiledningsrollen istedenfor å bruke informasjon som virkemiddel. Det kan bl.a. være aktuelt å vurdere om en skal sette inn en viss veiledningsinnsats overfor små bedrifter med liten kunnskap og få ressurser om forurensningsspørsmål, og være mer restriktiv med slike tjenester overfor større bedrifter med egne ressurser og kunnskaper.

En avklaring av graden og typen dialog OVA ønsker med industrien, vil kunne bidra til lik behandling av bedrifter og en tryggere rolle for den enkelte medarbeider i Industrifunksjonen.

Vi vil også understreke at veiledningsrollen krever fagkompetanse, som omtalt under punkt 3.4.

4.4.3 Krav til oppfølging

En styrking av forvaltnings- og saksbehandlingssiden i OVA vil kunne kreve følgende:

Primærdokumentasjon og rapportskrivning

- Retningslinjer for *når* data skal dokumenteres, *hvordan* de skal dokumenteres, *til hvem* de skal sendes (til bedriften, Miljøvernavdelingen, SFT, VEAS, Oppegård kommune osv.).

Pålegg til enkeltbedrifter, kommunikasjon og andre typer reaksjoner

- Avklaring av de juridiske sidene.
- Retningslinjer for hvordan pålegg og andre reaksjonstyper skal gis.
- Avklaring av hvordan OVA vil kommunisere med bedriftene.

Informasjonstiltak og bruk av media

- Samarbeid med informasjonsgruppen i OVA.

Veiledningstjenester

- En avklaring av hvilke veiledningstjenester OVA vil gi og til hvem.

5 EKSEMPLER PÅ KONTROLLPROGRAM FOR OVAs INNSLIPPSKONTROLL

Strategier for innslippskontroll kan basere seg på hvilke bedrifter som skal kontrolleres, hvor ofte de skal kontrolleres og hvordan de skal kontrolleres. Vi har skissert 2 alternative program for innslippskontroll. Det ene baserer seg på et fast program, mens det andre programmet baserer seg på at bedrifter, kontrollform og kontrollhyppighet varierer over tid.

I de to eksemplene vi har skissert under har vi tatt utgangspunkt i at en kan ha to hovedretninger for kontrollvirksomheten. Den ene retningen går mot et fast utvalg av bedrifter, fast kontrollform og relativt fast kontrollfrekvens. Den andre retningen går mot et variert opplegg der hvilke bedrifter som kontrolleres, hvordan og hvor ofte de kontrolleres, varierer. Vi har angitt fordeler og ulemper med de to retningene.

5.1 KONTROLLPROGRAM 1

For dette kontrollprogrammet har vi tatt utgangspunkt i "Handlingsplan for industrikontroll. Forprosjekt". Alle bedrifter i Oslo med påslipp til avløpsnett (ca. 1500 bedrifter), foreslås delt inn i 4 kontrollklasser fra A-D. Det etableres et fast kontrollopplegg med et fast oppsett på hvilke bedrifter som skal kontrolleres, hvor ofte og hvordan.

5.1.1 Hvilke bedrifter skal kontrolleres?

For bedrifter i *kontrollklasse A* (uten eller med små mengder prosessavløpsvann eller med spesialavfall) foretas det ingen rutinemessig kontroll. Bransjevis undersøkelser/kartlegging kan være aktuelt.

Bedrifter i *kontrollklasse B* (med olje-/fettholdig avløpsvann) kontrolleres av installasjonsseksjonen som etterser oljeavskillere.

Bedrifter i *kontrollklasse C* (med utslipp av næringsstoffer i mengder over det som normalt finnes i kommunalt avløp) og bedrifter i *kontrollklasse D* (med

utslipp av stoffer som ikke lar seg fjerne i de kommunale renseanleggene/ miljøgifter) kontrolleres jevnlig av Industrifunksjonen.

5.1.2 Kontrollfrekvens

For bedrifter i kontrollklasse C, tas det prøver 4 ganger pr. år, mens det for bedrifter i kontrollklasse D, tas 6 prøver pr. år.

Det kan legges opp til en ordning med økt prøvetakingshyppighet hvis den rutinemessige kontrollen viser at utslippsgrensene overskrides. OVAs arbeid knyttet til den økte kontrollen kan bedriftene selv bekoste.

5.1.3 Kontrollform

Kontrollformen bør hovedsaklig være prøvetaking. Det forslås at en tar vannmengdeproporsjonale prøver fra bedrifter med utslipp av tungmetaller.

Det forslås videre at en 1 gang pr. år går grundigere inn på visse bedrifter og f.eks. tar i bruk dataloggere for å kontrollere utslippssituasjonen over tid.

5.1.4 Fordeler

Dette kontrollprogrammet er mer målrettet enn dagens system, bl.a. ved at bedriftene er delt inn i kontrollklasser. Kontrollfrekvensen er avhengig av type utslipp/påslippskomponenter (4 eller 6 ganger pr. år). Ved å ta i bruk kontrollkampanjer, dekker programmet også de bedriftene som ikke har egen utslippstillatelse fra SFT og som det er forslått ikke skal kontrolleres jevnlig av OVA.

Programmet omfatter det vi tidligere har kalt "Andre typer reaksjoner" ved at det skisserer en hyppigere kontrollfrekvens ved bedrifter som ikke overholder kravene, og at disse "straffes" ved å måtte betale for OVAs økte kontrollinnsats.

5.1.5 Ulemper

Kontrollprogrammet kan kreve økte ressurser i forhold til dagens situasjon (Forprosjektet forslår en økning fra 120 til 200 dagsverk). Kontrollprogrammet drar i liten grad nytte av bedriftenes internkontrollsystem, egenkontrollsystem med rapportering til SFT, samt at mange kontrolleres av SFT. Det legges ikke opp til at dokumentasjon skal forelegges OVA.

Det er sterkt fokusert på prøvetaking, og går i liten grad inn på forebyggende arbeid på bedriftene og bakenforliggende årsaker til eventuelle forhøyede påslipp til avløpsnett (som driftsforhold, vedlikehold, håndtering av avfall, prosedyrer osv.).

5.2 KONTROLLPROGRAM 2

Programmet baserer seg på at en ikke har et fast oppsett på hvilke bedrifter som skal kontrolleres, hvor ofte de skal kontrolleres og hvordan de skal kontrolleres. Programmet tar delvis utgangspunkt i SFTs kontrollprogram og EPAs manual for kontroll av kommunale avløpsrenseanlegg. Det baserer seg på 3 kontrollformer:

- Rutinemessige kontroller
- Kontroller som skyldes spesielle forhold
- Kampanjer

5.2.1 Hvilke bedrifter skal kontrolleres?

Programmet dekker alle bedrifter med påslipp til avløpsnettet og som ligger innenfor Industrifunksjonens ansvarsområde (ca. 1000 bedrifter).

Rutinemessige kontroller

Rutinemessige kontroller utføres på et begrenset antall bedrifter. Dette bør være bedrifter som kan skape problemer for OVA og der SFTs eller Fylkesmannens kontroll av bedriftene ikke er tilfredsstillende for OVAs formål.

Kontroller som skyldes spesielle forhold

Industrifunksjonen kan sette av noe ressurser/kapasitet til å foreta ikke-planlagte kontroller. Dette vil det kunne være behov for på bedrifter som OVA får klager på eller av andre grunner har mistanke om ikke overholder gitte krav eller skaper problemer.

Kampanjer

Industrifunksjonen kan sette av ressurser/kapasitet til årlig å kunne gjennomføre kontrollkampanjer. Dette kan gjøres på bedrifter som ikke faller inn under den rutinemessige kontrollen.

En kan f.eks. ha kontrollkampanjer på prioriterte satsningsområder som varierer fra år til år. Disse kan bygge på tidligere utførte prosjektrettede kartlegginger. Som eksempel kan nevnes kontrollkampanjer ved vaskerier, renserier og fotolaboratorier eller på bedrifter med utslipp av kadmium, kobber osv.

5.2.2 Kontrollfrekvens

Rutinemessige kontroller

Kontrollfrekvensen kan avhenge av type og mengde utslipp, samt hvordan bedriftene dekkes av SFTs og Fylkesmannens kontroller. Kontrollfrekvensen vil også kunne variere avhengig av om bedriften har et tilfredsstillende

internkontrollsystem, om den har et kvalitetssikringssystem og om den er pålagt et egenkontrollsystem av SFT. Kontrollfrekvensen bør normalt være fast for den enkelte bedrift, men kan endres hvis betingelsene for frekvensen endres.

Forhold som kan tilsi økt kontrollfrekvens kan være:

- Tips fra SFT eller Fylkesmannens miljøvernavdeling (eller publikum).
- Vesentlige brudd på utslipps- /påslippskrav ved tidligere kontroller ("historikk").
- Egenkontroll som avdekker uregelmessigheter, uhell og overutslipp (egenkontroll pålagt av SFT eller ev. dokumentasjon pålagt av OVA).
- Endringer i produksjons- eller renseprosesser.

Forhold som kan tilsi redusert kontrollfrekvens kan være:

- Tidligere kontroller viser at bedriften stort sett ligger godt innenfor utslippsgrensene (innslippsgrensene).
- Endringer i produksjons- eller renseprosesser.

Ikke-planlagte kontroller og kampanjer

For disse kontrollene vil det ikke være noen fast kontrollfrekvens.

5.2.3 Kontrollform

Alle kontrollene kan utføres ved bruk av to kontrollformer:

- Prøvetaking
- Inspeksjoner

A. Prøvetaking

Prøvetaking kan vanligvis være en del av en kontroll og et supplement til en inspeksjon når det foretas rutinemessige kontroller. For ikke-planlagte kontroller og kampanjer, kan derimot prøvetaking alene være aktuelt. Prøvetaking kan også være aktuelt alene som et supplement til kontroller SFT og Fylkesmannen gjennomfører.

Prøvetakingen kan hovedsaklig omfatte tids- eller vannmengdeproporsjonal prøvetaking avhengig av driftsforholdene på bedriften. Er det stabile, jevne driftsforhold, gir tidsproporsjonale prøver et tilfredsstillende bilde av påslippene.

Stikkprøver kan hovedsaklig tas som foreløpige prøver eller som indikasjoner på om nærmere kontroll er nødvendig fra OVAs side. For visse kartleggingsoppgaver kan stikkprøver være tilfredsstillende.

B. Inspeksjoner

Rutinemessige kontroller kan basere seg på inspeksjoner. Inspeksjonene kan f.eks. omfatte en gjennomgang av interne rutiner for forhold som kan ha innvirkning på påslippene til avløpsnettet (i nåtid og i tiden framover), journaler og annen dokumentasjon som gir informasjon om påslippene i fortid, driftsforhold og forhold ved eventuelle renseanlegg som kan ha innvirkning på påslippene, opplæring av sentralt personell, samt aktuelle sider ved bedriftens kjemikalie- håndtering og avfallshåndtering. Inspeksjonene kan også gå inn på relevante sider ved bedriftens internkontrollsystem.

Hva OVA kan innhente informasjon om, vil imidlertid avhenge av hvilke hjemler de har for å kreve denne informasjonen.

Inspeksjoner kan gjennomføres etter et visst system/visse rutiner slik at de gjennomføres tilnærmet likt av OVAs medarbeidere.

Ikke-planlagte kontroller og kontrollkampanjer kan, avhengig av om det er hensiktsmessig, gjennomføres med inspeksjoner.

5.2.4 Fordeler

Dette programmet baserer seg på bedriftenes interne systemer og egen dokumentasjon, samt på *om* og *hvordan* bedriftene er kontrollert av andre myndigheter. Programmet omfatter i større grad enn program 1 de forhold som kan ha innvirkning på påslippene, og ikke bare selve påslippets kvalitet. Programmet kan koordineres og justeres med de kontroller som SFT og Fylkesmannen skal gjøre.

5.2.5 Ulemper

Dette programmet er noe mer uoversiktlig og komplisert enn program 1 når det gjelder hvilke bedrifter som skal kontrolleres, hvor ofte de skal kontrolleres og hvordan de skal kontrolleres. Det krever at en setter opp en årsliste over de bedrifter som skal kontrolleres og at en ser på resultatene fra tidligere kontroller utført både av OVA og andre myndigheter.

6. REFERANSER

- \1\ Handlingsplan for industrikontroll. Forprosjekt , Aquateam, 10.06.92.
- \2\ Prosjektpplan for Handlingsplanen (HP)-aktiviteter, OVA-notat fra prosjektleder av 16.02.93.
- \3\ Årsrapport 1992, Industrikontrollen
- \4\ 1974 delegert myndighet fra MD (tilsyn og kontroll). Brev av 18.09.74.
- \5\ 1991 delegert myndighet fra MD (f-gebyr). Brev av 16.07.91.
- \6\ Sanitærreglement for Oslo. Tilknytnings- og abonnementsbetingelser for sanitæranlegg, vedtatt 29.01.86.
- \7\ Maksimalt tillatte konsentrasjoner. Industriavløp. Fra SFT-retningslinjer for dimensjonering av avløpsrenseanlegg, T 525, 1983, samt tilleggsverdier gitt av OVA 16.04.93.
- \8\ Tilleggsavgifter for særlig forurenset industriavløp. Godkjenning av analyse- og måletiltak. Bystyresak 135 av 13.03.89.
- \9\ Tilførsel av industriavløp til kommunalt nett, SFT-veiledning TA-679, 1989.
- \10\ Guidance Manual for POTW Pretreatment Program Development, United States Environmental Protection Agency, Office of Water Enforcement and Permits, Oct. 1983.
- \11\ Bedriftenes egenrapportering, SFT-veiledning 92:05, 1992.

Oversikt over deltakere på møter og seminarer som er avholdt.

1. Følgende deltok fra OVA på møter med eksterne parter:

Odd Navarsether, seksjon for miljøtilsyn
Tallak Moland, prosjektleder for prosjektet Handlingsplan for industrikontroll

2. Følgende deltok fra SFT:

Ingrid Bjotveit, avd.dir., Industriavdelingen
Karl S. Nordbraathen, seksjonssjef, Industriavdelingen
Gro Rødland, avd.dir., Kontrollavdelingen
Jens Erik Pettersen, seksjonssjef, Kontrollavdelingen
Harald Gaarde, overing., seksjon for kommunalt avløp

3. Følgende deltok fra Fylkesmannens miljøvernavdeling i Oslo og Akershus:

Jens Hertzberg, overing.

4. Følgende deltok fra Grorud Jernvarefabrikk AS:

Torild Gløtta, miljøkoordinator
Egil Torp, verneleder

5. Følgende deltok fra Freia AS:

Torgeir Hjelseth, driftsleder
Hermund Storaker, leder for teknisk avd.

6. Følgende deltok på interne seminarer i OVA:

Tallak Moland (prosjektleder)
Inger Caspersen (prosjektgruppen)
Odd Navarsether (prosjekt- og styringsgruppen)
Kjell Christian Børresen (prosjektgruppen)
Kjell Berntsen (prosjektgruppen)
Eigil Sigvartsen (styringsgruppen)
Per Hallberg (styringsgruppen)
Trygve Abry (laboratoriet)

3. Bedrifter med kontinuerlig vannutslipp over 1,0 m³/time, og som ikke kommer inn under punkt 1 over, skal ta 6 ukeblandprøver i året (mengdeproporsjonalt).
4. Bedrifter med kontinuerlig vannutslipp lik eller mindre enn 1,0 m³/time, og som ikke kommer inn under punkt 1, skal ta 6 stikkprøver (momentanverdier) pr. år.
5. Bedrifter med satsvis avgifting av avløpsvann, og som ikke kommer inn under punkt 2, skal ta stikkprøver (momentanverdier) av inntil 6 satser pr. år.

Prøvene skal analyseres på alle parametere det er satt krav til i utslippstillatelsen (hvis bedriften har utslipp av disse stoffene).

OVAs kontroll omfatter i 1993 6 tids- eller mengdeproporsjonale prøver (over noen timer) ved de større galvanobedriftene og 6 stikkprøver ved de mindre bedriftene.

I SFT-veiledning 92:05 "Bedriftenes egenrapportering" \11\ gis det rettingslinjer for hvordan bedriftene skal rapportere til SFT. Rapporteringen skal skje en gang pr. år på ferdiglaget standardskjema og i forhold til følgende 3 kriterier:

- Utslippskrav i utslippstillatelsen
- Avvik i forhold til tillatelsen, lover og forskrifter
- Generell rapportering av årlige utslipps- og avfallsmengder.

I tillegg til denne rutinemessige rapportering, pålegger utslippstillatelsene bedriftene å varsle SFT og nærmeste politimyndighet umiddelbart dersom det likevel oppstår akutt, ulovlig forurensing av betydning som følge av bedriftens virksomhet.

SFTs kontrollprogram

Alle bedrifter med egen utslippstillatelse er plassert i 4 kontrollklasser, hvorav kontrollklasse 1 omfatter de mest forurensende bedriftene og kontrollklasse 4 små bedrifter med et relativt lite forurensningspotensiale (sett i forhold til Forurensningsloven).

SFT kontrollerer om kravene i utslippstillatelsene overholdes ved rutinemessige inspeksjoner og grundigkontroller. *Inspeksjonene* er dagsbesøk der SFT bl.a. foretar visuell kontroll av renseanlegg, måleutstyr, avfallshåndtering og evt. produksjonslokaler. I tillegg kan det tas stikkprøver i journaler og prosedyrer.

Grundigkontroller kan omfatte revisjon av bedriftens internkontrollsystem og utslippsmålinger. Disse kontrollene varer fra 2-5 dager på bedriften.

Hyppigheten av kontrollene er som følgende:

<i>Type kontroll</i>	<i>Kontr.kl.1</i>	<i>Kontr.kl. 2</i>	<i>Kontr.kl. 3</i>	<i>Kontr.kl. 4</i>
Inspeksjoner	hvert år	hvert 2.år	hvert 2.-3.år	etter behov *
Grundig kontroll	hvert 3.år	hvert 6.år		

- * Klasse 4 bedrifter kontrolleres vanligvis i forbindelse med kontrollkampanjer eller mistanke om brudd på utslippskrav.

I tillegg til disse rutinemessige kontrollene rykker SFT ut på kontroll ved tips eller mistanke om brudd på utslippskrav. Bedrifter som tidligere år har hatt betydelige brudd på utslippskravene, kontrolleres hyppigere enn normalt. Bedrifter som gjennom sin egenrapportering avdekker overskridelser, kontrolleres også hyppigere enn normalt.

De senere år har SFT i større grad enn tidligere konsentrert noe av sin kontrollvirksomhet om *kampanjer*. Da fokuseres det ofte på mindre bedrifter innen spesielle bransjer, f.eks. bransjer som håndterer spesialavfall eller som håndterer kjemikalier. Som eksempel kan nevnes vaskerier og renserier som er blitt inspisert av SFT til tross for at bedrifter i denne bransjen vanligvis ikke har egen utslippstillatelse fra SFT.

**Oversikt over bedrifter i Oslo kommune med egen
utslippstillatelse fra SFT**

(Oversikten gjelder bedrifter både med utslipp til luft og vann da avfalls- og kjemikaliehåndtering ved bedrifter med utslipp til luft kan være aktuelt for OVA)

A. *Bedrifter i kontrollklasse 1 (Totalt 1):*

1. Christiania Spigerverk

B. *Bedrifter i kontrollklasse 2 (Totalt 7):*

1. Apothekernes Laboratorium
2. Denofa og Lilleborg Fabrikker, avd. Oslo
3. Fellesmeieriet A.L., Avd. Oslo
4. Grorud Jernvarefabrikk
5. Idun Fabrikker
6. Oslo Kommune, Renholdsverket, Haraldsrud
7. Resirkuleringsanlegget i Oslo, Klemetsrudveien

C. *Bedrifter i kontrollklasse 3 (Totalt 26):*

1. Aktietrykkeriet
2. Aller Trykk A.S
3. David-Andersen A.S
4. Det Norske Radiumhospital
5. Fabritius A.S
6. Felllesslakteriet
7. Franzefoss Bruk A.S., Avd. Bondkall
8. Fundia Armering A.S
9. Galvan Forsølving A.S
10. Gaustad Sykehus
11. Grafisk Forum A.S
12. Haugerud Varmesentral, Obos
13. Hjemmet Mortensen Trykkeri A.S, Avd. Lillogt.
14. Hjemmet Mortensen Trykkeri A.S
15. Huken Pukk - Og Asfaltverk
16. Metalliseringsverket As
17. Nikkel Og Krom A.S
18. Norsk Hardkrom
19. Norsk Mønsterkort A.S
20. Ringnes A.S Avd. Frydenlunds Bryggeri

21. Ringnes A.S, Ringnes Bryggeri A.S
22. Scandia Kjemiske A.S
23. Sigurd Hesselberg A.S, Avd. Oslo
24. Team Grafisk
25. Ullevål Sykehus
26. Åsland Knuseverk

D. *Bedrifter i kontrollklasse 4 (Totalt 52):*

1. Agra Borgar Ans Avd. Oslo
2. Aker Sykehus
3. Bogerud Varmesentral A.L v/Obos
4. Brødr. Raastad A.S
5. Carl Christensen & Brødre A.S.
6. Centrum Fornikling
7. Citadel Skøyen
8. Dagbladet A.S
9. Fatland Oslo Kjøttssenter A.S
10. Freia A.S.
11. Fuglemyra Borettslag v/Obos Avd. Oppsal
12. Gassarmatur A.S
13. Gestor A.S, Ekeberg Oljelager
14. Jacobsens Clicheanstalt A.S
15. Jahr & Sønner Gruppen
16. Krone - Trykk A.S
17. Kværner Eureka A.S, Oljefyring
18. Luftfartsverket, Gardemoen
19. Manglerudjordet Borettslag v/Obos Manglerud
20. Metallforedling - Nils Kjærnet
21. Mobil Oil A.S Norge, Sjursøya Tankanlegg
22. NSB - Lodalen v/Truls Erik Gedde A.S
23. NSB - Oslo Sentralbanestasjon v/Truls Erik Gedde A.S
24. N.K. Nielsen Jernstøperi
25. Nordox A.S
26. Nycomed A.S
27. Nycomed A.S, Nycomed Imaging
28. Nycomed A.S, Nycomed Pharma A.S
29. Oslo Energi Varmesentral, Skøyen Vest
30. Oslo Lysverker Grønland/Vaterland
31. Oslo Lysverker, Fyrstikkalleen, Grønvold-Området
32. Oslo Lysverker, Haraldrud
33. Oslo Lysverker, Klemetsrud Fjernvarmesentral
34. Oslo Lysverker, Vika Varmesentral
35. Peter Møller A.S
36. Petit
37. Plogveien Borettslag v/Obos Avd. Kontor Manglerud

38. Preklinisk Medisin - Universitetet i Oslo
39. Reprek A.S
40. Rikshospitalet
41. Ringnes A.S, Nora Mineralvann
42. St.Hanshaugens Krom Og Fornikling & Co
43. Standard Telefon & Kabelfabrik A.S
44. Suveren Rørmøbelfabrikk
45. Svelviksand A.S - Oslo
46. Toba Klisjeanstalt
47. Tofte Industrier A.S, Avd. Ljansbruket
48. Ulven Borettslag
49. Universitetet i Oslo, Fysiologisk Institutt
50. Vinmonopolet
51. Vålerenga Sølv Og Fornikling
52. Wittusen & Jensen A.S

NORVAR-rapporter

- Rapport nr. 1: Aktuelle metoder for myk start/stopp av store motorer.
- Rapport nr. 2: Betongnedbrytning i kloakkbassenger.
- Rapport nr. 3: Register over industribedrifter tilknyttet offentlig avløpsnett. Forprosjekt for PC-basert registrerings- og rapporteringssystem.
- Rapport nr. 4: Bruk av PC i avløpsanlegg. Eksempel på system for registrering og bearbeidelse av driftsdata.
- Rapport nr. 5: Arbeidsmiljø i kloakkanlegg. Arbeid utført ved HIAS 1982–87.
- Rapport nr. 6: Organisasjons- og bemanningsplan for VAR-anlegg. Eksempel fra VAR-selskapet HIAS.
- Rapport nr. 7: Datasentral og EDB på avløpsrenseanlegg. Forprosjekt.
- Rapport nr. 8: EDB i VA-sektoren. Samordnet innsats.
- Rapport nr. 9: NORVAR's årsberetning 1988.
- Rapport nr. 10: NORVAR's årsberetning 1989.
- Rapport nr. 11: Forfellingens innflydelse på veksten i et biofilmanlegg. Forsøk i laboratorieskala ved VEAS.
- Rapport nr. 12: NORVAR's årsberetning 1990.
- Rapport nr. 13: Prosess-styresystemer for VAR-anlegg. Forslag til kravspesifikasjon ut fra VAR-bransjens behov.
- Rapport nr. 13A: Prosess-styresystemer for VAR-anlegg. Funksjonsblokker for avløpsanlegg.
- Rapport nr. 14: Drift av anlegg i VAR-sektoren. Behov for kompetanse og opplæring. Anbefaling fra anleggseierne.
- Rapport nr. 15: Driftsovervåking av aktivert-karbonfilter
- Rapport nr. 16: EDB i VAR-teknikken. FDV – kravspesifikasjoner.
- Rapport nr. 17: EDB i VAR-teknikken. Driftskontrollanlegg for VA-transportssystemer. Innsamling og bearbeiding av data.
- Rapport nr. 18: EDB i VAR-teknikken. Sensorer og måleutstyr. Forprosjekt.
- Rapport nr. 19: EDB i VAR-teknikken. Økonomistyring i VAR-sektoren.
- Rapport nr. 20: Slambehandling og -disponering ved større kloakkrenseanlegg. Hovedrapport.
- Rapport nr. 20A: Slambehandling og -disponering ved større kloakkrenseanlegg. Aerob og anaerob behandling.
- Rapport nr. 20B: Slambehandling og -disponering ved større kloakkrenseanlegg. Kalking. Kompostering.
- Rapport nr. 20C: Slambehandling og -disponering ved større kloakkrenseanlegg. Slamavvanning.
- Rapport nr. 20D: Slambehandling og -disponering ved større kloakkrenseanlegg. Termisk behandling av kloakkslam.
- Rapport nr. 21: NORVAR's årsberetning 1991.
- Rapport nr. 22: EDB i VAR-teknikken. Fase 1 – kravspesifikasjoner m.m. Statusbeskrivelse og forslag til videre arbeid.
- Rapport nr. 23A: Internkontroll for VA-anlegg. Mal for internkontrollhåndbok for VA-anlegg.
- Rapport nr. 23B: Internkontroll for VA-anlegg. Internkontrollhåndbok for avløpsanlegg. Eksempel fra Fredrikstad og Omegn Avløpsanlegg.
- Rapport nr. 23C: Internkontroll for VA-anlegg. Internkontrollhåndbok for vannverk. Eksempel fra Vansjø vannverk.
- Rapport nr. 23D: Internkontroll for VA-anlegg. Aktivitetsstyrende håndbok for VA-anlegg.
- Rapport nr. 23E: Internkontroll for VA-anlegg. Helse, miljø og sikkerhet ved vannbehandlingsanlegg.
- Rapport nr. 23F: Internkontroll for VA-anlegg. Helse, miljø og sikkerhet ved avløpsrenseanlegg.
- Rapport nr. 24: NRV-prosjekt. Korrosjonskontroll ved vannbehandling med mikronisert marmor.
- Rapport nr. 25: NORVAR's Slamgruppe. Mal for prosessoppfølging av anlegg for stabilisering og hygienisering av slam.
- Rapport nr. 26: NORVAR's Slamgruppe. Installering av gassmotor for strømproduksjon ved avløpsrenseanlegg.
- Rapport nr. 27: NORVAR's Slamgruppe. Mottak og behandling av avvannet råslam ved renseanlegg som hygieniserer og stabiliserer slam i væskeform.
- Rapport nr. 28: NORVAR's Slamgruppe. Slam på grøntarealer. Erfaringer fra et demonstrasjonsprosjekt.
- Rapport nr. 29: Rapport fra SFT-prosjekt. Regnvannsoverløp.
- Rapport nr. 30: Utvikling og uttesting av datasystem for informasjonsflyt i VA-sektoren. Erfaringer fra et pilotprosjekt.
- Rapport nr. 31: PRO-VA, Brukerklubb for prosess-styresystemer, drift- og fjernkontroll for VA-anlegg. Oversikt pr. 1993. Leverandører – produkter – konsulenter. Referanseanlegg, litteratur, terminologi.
- Rapport nr. 32: Bruk av statistiske metoder (kjemometri) til å finne sammenhenger i analyseresultater for avløpsvann.
- Rapport nr. 33: Rapport fra SFT-prosjekt. Evaluering av enkle rensemetoder. Slamavskillere.
- Rapport nr. 34: Rapport fra SFT-prosjekt. Evaluering av enkle rensemetoder. Siler/finrister.
- Rapport nr. 35: Kravspesifikasjon og kontrollprogram for VA-kjemikalier.
- Rapport nr. 36: NORVAR's faggruppe for vannforsyning. Filter som hygienisk barriere.
- Rapport nr. 37: NORVAR's faggruppe for vannforsyning. EU/EØS, konsekvenser for Norges vannforsyning.
- Rapport nr. 38: NORVAR-prosjekter 1992/93.
- Rapport nr. 39: Implementering av EDB-basert vedlikeholdssystem. Erfaringer fra et referanseprosjekt knyttet til pilot-prosjekt ved Bekkelaget Renseanlegg. Sjekk-/momentliste for bruk ved implementering av EDB-basert vedlikehold.
- Rapport nr. 40: Driftsassistanter for avløp. Utredning om rolle og funksjon fremover.
- Rapport nr. 41: PRO-VA, Brukerklubb for prosess-styresystemer, drift- og fjernkontroll for VA-anlegg. METRI-TEL. Kommunikasjonsmedium for VA-installasjoner. Erfaringer fra prøveprosjekt i Sandefjord kommune.
- Rapport nr. 42: Industriavløp til kommunalt nett. Evaluering av utførte industrikatleggingsprosjekter.
- Rapport nr. 43: NORVAR's faggruppe for vannforsyning. Korrosjonskontroll ved Hamar vannverk. Resultat fra fullskalaforsøk.
- Rapport nr. 44: Slam på grøntarealer. Erfaringer fra et demonstrasjonsprosjekt. Vekstsesongen 1994.
- Rapport nr. 45: Forsøk med forfelling og felling i 2 trinn med polyaluminiumklorid høsten 1993. Kartlegging av slam- og slamvannsstrømmer med og uten forfelling 1993–94.
- Rapport nr. 46: Renovering av avløpsledninger. Retningslinjer for dokumentasjon og kvalitetskontroll.
- Rapport nr. 47: Oslo kommune, Vann- og avløpsverket: Strategidokument for industrikontrollen.